

Brüsszel, 2023.1.5.
COM(2023) 3 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK
a nyugat-mediterrán térségre irányuló kezdeményezés végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS – HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK

2017 áprilisában a Bizottság elfogadta a nyugat-mediterrán térség kék gazdaságának fenntartható fejlesztésére irányuló kezdeményezésről (a továbbiakban: WestMED kezdeményezés vagy kezdeményezés) szóló közleményt, valamint a kezdeményezés cselekvési keretét¹. A kezdeményezést ugyanazon év novemberében a tíz részt vevő ország – öt uniós tagállam (Franciaország, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Málta), valamint öt déli partnerország (Algéria, Líbia, Mauritánia, Marokkó és Tunézia) – egy kifejezetten e célból Nápolyban megrendezett miniszteri konferencián hivatalosan is jóváhagyta².

A kezdeményezés az Unió a Mediterrán Térségért (UMT) 2015 novemberében tartott konferenciáján elfogadott, a [kék gazdaságról szóló euromediterrán miniszteri nyilatkozat](#) közvetlen eredménye. A konferencia felkérte a részt vevő országokat a megfelelő tengerügyi stratégiák hozzáadott értékének és megvalósíthatóságának szubregionális szintű vizsgálatára. A kezdeményezés a tíz részt vevő ország között évek óta létező „5+5 fórumra” is hagyatkozik.

A WestMED kezdeményezés teljes mértékben összhangban van a térséghez kapcsolódó, egyéb releváns uniós szakpolitikákkal, például az európai szomszédságpolitikával. Ez a kezdeményezés lett a második uniós tengermedence-stratégia (az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia után), amely szélesebb regionális szinten mozdítja elő a tengerügyi együttműködést.

A kezdeményezés hozzájárul a Földközi-tengeri tengeri környezetének és partvidékének szennyezés elleni védelméről szóló egyezmény (Barcelonai Egyezmény) célkitűzéseéhez, a földközi-tengeri cselekvési tervhez, valamint a 2016 és 2025 közötti időszakra vonatkozó, a fenntartható fejlődést célzó mediterrán stratégiához. Hozzájárul továbbá a Barcelonai Egyezmény szerződő felei 2019 decemberében tartott 21. ülésének eredményeihez, amelyben a szerződő felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy kézzelfogható intézkedéseket hoznak a Földközi-tenger védelme, valamint a térség fenntartható kék gazdaságának és ökológiai átállásának támogatása érdekében.

A WestMED kezdeményezés a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság (GFCM) és annak nemrégiben elfogadott, 2030-ra vonatkozó stratégiája szempontjából is releváns. A GFCM stratégiája közös jövőképet és irányadó elveket fogalmaz meg annak érdekében, hogy fenntartható halászat és akvakultúra valósuljon meg a földközi-tengeri térségben.

A tíz ország vállalta, hogy a következő három célt követve együttműködik a földközi-tengeri térséghez fűződő közös érdekükért: 1. a tengeri biztonság és védelem fokozása, 2. a fenntartható kék gazdaság, a növekedés és a munkahelyteremtés előmozdítása, valamint 3. az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése.

Mindhárom célhoz számos prioritást és célzott intézkedést határoztak meg, ahogyan a kezdeményezést kísérő cselekvési keretben is szerepel:

¹ COM(2017) 183 final.

²<https://www.westmed-initiative.eu/wp-content/uploads/2016/02/1.Declaration-of-Algiers-04.12.2018-EN.pdf>

1. a parti őrségi feladatok terén folytatott együttműködés (képzés, kapacitásépítés, kutatás-mentés);
2. tengerészeti biztonság és a tengerszennyezés leküzdése;
3. stratégiai kutatás és innováció;
4. tengeri klaszterek kialakítása;
5. készségfejlesztés és a készségek terjesztése;
6. fenntartható fogyasztás és termelés (tengeri közlekedés, kikötők, tengeri és tengerparti turizmus, tengeri akvakultúra);
7. tengeri területrendezés és partiövezet-gazdálkodás;
8. a tengerrel és tengerhasznosítással kapcsolatos tudás;
9. biológiai sokféleség és a tengeri élőhelyek megőrzése;
10. fenntartható halászat és a tengerparti közösségek fejlesztése.

2018 decemberében Algírban a WestMED kezdeményezésben részt vevő országok miniszterei a Bizottsággal és az UMT-vel együtt nyilatkozatot és cselekvési ütemtervet fogadtak el, amelyben hangsúlyozták, hogy a fent felsorolt tíz prioritás közül hatra³ kell összpontosítani. A WestMED kezdeményezést az Unió a Mediterrán Térségért fenntartható kék gazdaságról szóló, 2021. február 2-án elfogadott [második miniszteri nyilatkozata](#) is megerősítette⁴.

Irányítás

A WestMED irányítóbizottsága (WMSC) magas szintű felügyeletet biztosít a cselekvési keret végrehajtásához. Gondoskodik az operatív koordinációról, iránymutatást és támogatást nyújt a kezdeményezés várt eredményeinek eléréséhez, és nyomon követi annak végrehajtását. A WestMED irányítóbizottságában a megfigyelők mellett a részt vevő országok, a Bizottság és az Unió a Mediterrán Térségért érintett minisztériumainak nemzeti koordinátorai is részt vesznek.

A WestMED segítségnyújtási mechanizmusát az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap (ETHAA)⁵ finanszírozza. Operatív, logisztikai és adminisztratív támogatás biztosításával szoros együttműködést folytat az irányítóbizottsággal és annak szakmai munkacsoportjaival. A segítségnyújtási mechanizmus továbbá gyakorlati projekt támogatást nyújt – főként partneri kapcsolatok kialakítása és projektfejlesztés formájában – kilenc nemzeti központban működő képviselőinek közreműködésével.

A nemzeti központok kiterjedt hálózattal és a finanszírozási lehetőségek alapos ismeretével rendelkező nemzeti szakértőkből álló munkacsoportok, amelyek meg tudják állapítani a jelentős potenciállal rendelkező területeket, és segíteni tudnak a projektöleletek kidolgozásában. A nemzeti központok bizalmas és egyedi iránymutatást nyújtanak a projektfejlesztéssel, a finanszírozási lehetőségekkel és a partneri kapcsolatok kialakításával kapcsolatban, és képesek kezelni a helyi prioritásokat.

³ 1. tengeri klaszterek kialakítása, 2. a biológiai sokféleség, valamint a tengeri élőhelyek megőrzése és helyreállítása, 3. fenntartható fogyasztás és termelés, 4. a tengerparti közösségek fejlesztése, valamint fenntartható halászat és akvakultúra, 5. készségfejlesztés és a készségek terjesztése, valamint 6. tengerészeti biztonság és a tengerszennyezés leküzdése.

⁴ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>

⁵ Korábban az Európai Tengerügyi és Halászati Alap.

Jelentéstételi kötelezettség

A WestMED kezdeményezés öt éve működik. A 2017-es közlemény szerint a Bizottság „az egyes országok jelentései alapján 2022-ig jelentést tesz a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a kezdeményezés végrehajtásáról”. A Bizottságnak gondoskodnia kell arról is, hogy a kezdeményezés továbbra is igazodjon az aktuális uniós célkitűzésekhez és szakpolitikákhoz. E célból a Bizottság a kezdeményezés független értékelését kérte, amely áttekintette a célkitűzéseit, sikereit és kihívásait vizsgálta. Az értékelés felülvizsgálati tanulmány formájában készült.

2. A FELÜLVIZSGÁLATI TANULMÁNY

E jelentés alátámasztása érdekében a Bizottság megbízást adott a WestMED kezdeményezés végrehajtásáról szóló, független felülvizsgálati tanulmány elkészítésére. A vállalkozó 2021 szeptemberében kezdte meg a munkát annak megállapítása érdekében, hogy teljesültek-e a kezdeményezés céljai, illetve azokat aktualizálni kell-e annak érdekében, hogy jobban igazodjanak a jelenlegi prioritásokhoz. E célból a vállalkozó a következő négy kulcsfontosságú szempontot vette figyelembe: stratégiai meglátások; az irányítási szint és a prioritások értékelése; a kezdeményezés és a segítségnyújtási mechanizmus szerepének értékelése; valamint a megfigyelők nézőpontja.

A tanulmány 2021 októbere és 2022 áprilisa között készült. Tartalmazott egy másodelemzést, valamint egy célzott konzultációt, amelynek keretében az érdekelt feleket, a WestMED irányítóbizottságának tagjait, a WestMED társelnökeit és a segítségnyújtási mechanizmus tagjait egyaránt meghallgatták, biztosítva az érdekelt felek teljes körű képviseletét és a földrajzi egyensúlyt. A meghallgatások előtt kérdőíveket küldtek a WestMED tagországainak, és a válaszok jelentős része beépült a felülvizsgálati tanulmányba.

A Bizottság ezt a jelentést a kérdőívek és a felülvizsgálati tanulmány útján kapott visszajelzések körültekintő elemzését, valamint a WestMED irányítóbizottságával folytatott konzultációt követően dolgozta ki. Az alábbiakban több következtetés és különböző ajánlások találhatók.

3. EREDMÉNYEK: ERŐSSÉGEK ÉS SZÜKSÉGES FEJLESZTÉSEK

Fennállásának öt éve alatt a kezdeményezés az alulról építkező megközelítésével hasznos kormányközi platformnak bizonyult a fenntartható kék gazdaság ágazatának a Földközi-tenger nyugati térségén belüli előmozdításához. A kezdeményezés tagjai és az irányító testület (az irányítóbizottság) megfigyelői a párbeszéd és az együttműködés stabil fórumának tekintik a kezdeményezést. Az érdekelt felek számára szervezett konferenciákon és ötletmaratonokon konkrétan több száz résztvevő gyűlt össze a térségből.

A Covid19-világjárvány kihívás elé állította a kezdeményezés működését és irányítását, mivel a legtöbb ülésnek virtuálisnak kellett lennie. Mindazonáltal jelentős előrelépés történt, részben a WestMED társelnökei által tett erőfeszítéseknek köszönhetően. A kezdeményezés folyamatos támogatást nyújtott a projektekhez és projektjavaslatokhoz; sikeresen létrehozott egy fenntartható akvakultúrával foglalkozó szakmai csoportot és

egy zöld hajózással foglalkozó szakmai csoportot; tájékoztatást nyújtott a CINEA-ra⁶ bízott releváns ETHA/ETHAA pályázati felhívásokról; valamint kulcsfontosságú partnerségeket létesített azáltal, hogy egyetértési megállapodást írt alá az Interreggel és a Földközi-tengeri Térség Kereskedelmi és Iparkamaráinak Szövetségével (ASCAME).

Bár a kezdeményezés egyes aspektusai javíthatók (a láthatóság növelése, az előrehaladás mérésére szolgáló megfelelőbb mutatók kidolgozása és néhány meglévő prioritás egyértelművé tétele), ezek a kezdeményezés jelenlegi irányítása keretében kezelhetők.

3.1. Erősségek és hozzáadott érték

A WestMED kezdeményezés előrehaladást tanúsított és sikeresnek bizonyult, igazolva a létrehozását és a folytatását. Hat fő erősség volt megfigyelhető:

- párbeszéd és puha diplomácia,
- együttműködés és partnerségek,
- projekt támogatás,
- tudásmegosztás,
- szakmai munkacsoportok és szövetségek,
- szélesebb körű együttműködés a földközi-tengeri térségben.

3.1.1. Párbeszéd és puha diplomácia

A WestMED kezdeményezés eddig is fontos szerepet játszott a tagországok szükségleteinek támogatásában, főként a segítségnyújtási mechanizmus és a létrehozott puha diplomáciai keret révén, amely elősegíti a kezdeményezés tagjai között a közös kihívásokról és lehetőségekről folytatott párbeszédet. Az érdekelt felek nagyra értékelik a részvételen alapuló és inkluzív folyamatot. A kezdeményezés sikeresen tükrözi a térség szükségleteinek és kihívásainak sokféleségét.

A WestMED kezdeményezés – a szakpolitikai párbeszéd és eszmecsere fórumaként – nagymértékben támaszkodik a részt vevő országok helyi érdekelt feleit tömörítő hálózat aktív bevonására. A WestMED kezdeményezés által – főként a tengerhasznosítási ágazatok regionális szereplői körében a projektötletek cseréjének elősegítése és konkrét projektfejlesztések előmozdítása érdekében – szervezett, az érdekelt felek részvételével megrendezett konferenciák és ötletmaratonok megerősítették az egyébként korlátozott mennyiségű együttműködési eszközzel rendelkező vagy politikai feszültségekkel küzdő országok közötti kapcsolatok előmozdításának bevált és hatékony eszközeként betöltött pozícióját.

A WestMED szakmai csoportjainak és a tengerhasznosítási klasztereknek a munkája jelentős mértékben hozzájárult a részt vevő országok és a tengerhasznosításban érdekelt felek közötti párbeszéd megerősítéséhez.

3.1.2. Együttműködés és partnerségek

A kék gazdaság releváns finanszírozási lehetőségeinek nyomon követése során a segítségnyújtási mechanizmus konkrét együttműködési eszközöket hozott létre az intézményi adományozókkal, nevezetesen az Interreggel. A Kohéziós Alap 2021 és 2027

⁶ Európai Éghajlat-politikai, Környezetvédelmi és Infrastrukturális Végrehajtó Ügynökség.

közötti időszakra vonatkozó szabályozási kerete a tengermedence-stratégiák beépítésére vonatkozó konkrét rendelkezéseket tartalmaz. Létrejött az Interreg Euro-MED (2021–2027) és a WestMED kezdeményezés közötti kapcsolattartás ütemterve, amely fokozni fogja a Földközi-tenger térségének szereplői közötti koordinációt, és elő fogja segíteni a partnerségek létrehozását.

A WestMED és az érintett regionális szövetségek közötti partnerségek támogatása érdekében a segítségnyújtási mechanizmus 2021-ben egyetértési megállapodást írt alá az ASCAME szövetséggel. Az egyetértési megállapodás célja, hogy stabil együttműködési keretet hozzon létre a kék gazdaság előmozdítása, a biztonságosabb tengeri területek biztosítása és a térség tengerpolitikai irányításának javítása érdekében. A tervezett intézkedések némelyike közös kezdeményezéseket foglal magában, valamint előmozdítja a párbeszédet és az együttműködést. Az ASCAME szövetséggel folytatott együttműködés erősíteni fogja a kezdeményezés és a magánszektor közötti kapcsolatokat, ami több kapcsolatteremtési és projekt támogatási tevékenységet eredményez majd. Ezen túlmenően az egyetértési megállapodás megkönnyíti a tudástranszfert az érintett magán- és közszektorbeli szereplők között.

A jövőben előfordulhat, hogy a segítségnyújtási mechanizmus esetleg meg kívánja vizsgálni az együttműködés megerősítését, sőt akár az új partnerek projektjavaslatait vagy a finanszírozási forrásokat is. Ez a Horizont Európa, az Unió fenntartható kék gazdaságáért tevékenykedő, közszektoron belüli társulás⁷, valamint az „Óceánjaink és vizeink helyreállítása” elnevezésű uniós küldetés keretében, különösen a 2030-ig tartó időtávra szóló „Földközi-tengeri világítótoronnyal” összefüggésben valósítható meg, amely a szennyezés megelőzését és felszámolását, valamint a tengeri biológiai sokféleség védelmét és helyreállítását, a klímasemlegességet és a kék gazdaság körforgásos jellegét tűzi ki célul, elősegítve a megfelelő érdekelt feleknek a küldetés célkitűzései mellett elköteleződését is.

3.1.3. *Projekt támogatás*

A WestMED kezdeményezés eddig is támogatta a tagállamokat a projektjavaslatok kidolgozásában, amelyek közül sok sikeresen jutott finanszírozáshoz. Ezt az országok nagyra értékelik.

A kezdeményezés központi munkacsoportja és nemzeti központjai eddig 79 projektötletet támogattak aktívan. Ezek összértéke mintegy 92 millió EUR⁸. Ezenfelül több mint 160 projekt igazodik a kezdeményezéshez, és a projektekben mintegy 600 tagországbeli partner vesz részt.

Az **1. táblázat** az elmúlt négy évben támogatott jelentős projektekre vonatkozó példákat tartalmaz. Ez semmiképpen sem kimerítő lista⁹.

1. táblázat: A segítségnyújtási mechanizmus által támogatott kulcsfontosságú projektek összefoglalása

⁷https://ec.europa.eu/research-and-innovation/sites/default/files/bmr-2022/ec_rtd_bmr-2022-blue-economy-fiche.pdf

⁸ A segítségnyújtási mechanizmus adatszolgáltatása.

⁹ Teljes lista: <https://westmed-initiative.ec.europa.eu/publications/#Leaflets>

Elnevezés	Célkitűzés	Forrás	Összeg (EUR)
DESTIMED PLUS	A tengerparti turizmus integrált tervezésének előmozdítása	Interreg MED	3 076 000
DIGICIRC	A körforgásos gazdaság digitalizációjának európai klasztervezérelt akceleratorprogramja a kialakulóban lévő ágazatokban	Horizont 2020	3 755 000
PSAMIDES	A kikötők üzemeltetésének és a jachtkikötők kezelésének innovatív eszközökkel történő optimalizálása	Interreg MED	2 859 000
LIFE4MEDECA	Kibocsátáscsökkentés az ECA MED területén	LIFE program	1 637 000
AFRIMED	A földközi-tengeri algaerdők helyreállítása	ETHA	1 858 000
WESTMOPOCO	Reagálási felkészültség vegyi anyagok kiömlése esetére	Humanitárius Segélyek Főigazgatósága (DG ECHO)	868 000

A WestMED-projektek díjkiosztó ünnepsége

A WestMED-projektek díjkiosztó ünnepsége (2021) lehetőséget teremtett arra, hogy figyelem irányuljon a segítségnyújtási mechanizmus és a nemzeti központok által aktívan támogatott projektektől eltérő projektekre, és az ilyen projektek támogatásban részesüljenek. A cél olyan kivételes projektek azonosítása, bemutatása és elismerése volt, amelyek különféle területeken innovatív és megismételhető megoldásokat kínálnak, és amelyek a WestMED kezdeményezésnek a Földközi-tenger nyugati térségére vonatkozó jövőképét juttatják kifejezésre. 2021-ben a Földközi-tenger mindkét partvidékéről összesen 54 érdekes és értékes projekt nevezett be a versenyre.

A nyertes „Készség- és képességfejlesztés keretében létrehozott kék munkahelyek és fenntartható gazdaság a földközi tengeri térségben” elnevezésű BLUESKILLS-projekt volt, amelyet az egyetemekért és a kutatásért felelős olasz minisztérium finanszírozott, és amelyet az olasz Nemzeti Oceanográfiai és Alkalmazott Geofizikai Intézet irányított. A projekt a Földközi-tenger fenntarthatóbbá tételét célzó készségfejlesztéssel, ismeretek cseréjével és kutatáshasznosítással mozdít elő „kék” karrierlehetőségeket. Célja, hogy új tanterveket dolgozzon ki, és javítsa a foglalkoztathatóságot a tengeri és a tengerhasznosítási ágazatban. A döntőbe jutott többi jelölt felsorolása a **2. táblázatban** található.

2. táblázat: A 2021. évi WestMED-projektek díjkiosztó ünnepségének döntősei

Elnevezés	Célkitűzés	Forrás	Összeg (EUR)
BLUESKILLS	„Kék” karrierlehetőségek előmozdítása	Olasz nemzeti alapok	N/A
ALGERIA START UP CHALLENGE	Akvakultúrára és környezetvédelemre szakosodott algériai induló innovatív vállalkozások támogatása (a fiatalokra helyezett hangsúllyal)	Algériai nemzeti alapok	N/A
SICOMAR plus	A tengerészeti biztonsággal kapcsolatos, határokon átnyúló együttműködési projekt	Franciaország és Olaszország tengerészeti	6 688 000

		vonatkozású Interreg-programja	
BIOVecQ	A kék biotechnológiával foglalkozó olasz és tunéziai kutatóközpontok közötti kétoldalú együttműködés előmozdítása	Olaszország és Tunézia Interreg-programja	1 722 000
STARFISH 4.0	A kisüzemi halászat korszerűsítését és digitalizálását célzó innovatív megoldások	ETHA	1 158 000

Az ETHAA 2021. évi vezérprojektekre irányuló pályázati felhívása

A finanszírozási források növelése és észszerűsítése érdekében a kék gazdasággal kapcsolatos vezérprojektekre irányuló, a tengeri medencére összpontosító első **ETHAA pályázati felhívást** 2021-ben írták ki. Ez külön pályázati felhívást tartalmazott a WestMED-országok számára. A pályázati felhívás témája a tengerparti és a tengeri turizmus helyreállítása volt. Kitűzött célja pedig az volt, hogy az intelligens és reziliens kék gazdaság keretei között fokozza a tengerparti és a tengeri turisztikai ágazat versenyképességét és fenntarthatóságát. A téma az ökoturizmusra, az ágazat digitalizációjára, valamint a magán- és közszektorbeli beruházások mozgósítására is hangsúlyt fektet. Három, folyamatban lévő, 2 385 000 EUR értékű projekt részesült díjazásban.

3. táblázat: A WestMED-országokban megvalósítandó vezérprojektekre kiírt ETHAA pályázati felhívások keretében díjazott projektek

Elnevezés	Célkitűzés	Unió hozzájárulás (EUR)
ECO-CRUIISING FU TOUR	A vezetői, kék és digitális készségek fejlesztése a Földközi-tenger nyugati térségének turisztikai ágazatában, a kkv-kra helyezett hangsúllyal	792 177
EU WeMED_NaTOUR	Transznacionális, öko-intelligens turisztikai csomagok kidolgozása, a természetes tengeri területekre/tengerparti turisztikai célpontokra helyezett hangsúllyal	796 683
REBOOT MED	Az ökoturizmus helyreállítása és fellendítése: a kék gazdaságra vonatkozó, a turisztikai ágazat helyreállítását célzó cselekvési tervek közös meghatározásával foglalkozó köz-magán társulások ösztönzése	999 380

3.1.4. Tudásmegosztás

A WestMED kezdeményezés a tudásmegosztás sikeres és inspiráló fóruma. A tagállamoknak az eddigiekben lehetőségük volt arra, hogy tanuljanak egymástól, és megosszák egymással a bevált gyakorlatokat és a megbízható módszereket a szakpolitika alakítása érdekében, ami fenntarthatóbb kék gazdasághoz vezet. Erre egyértelmű példa az algériai kék gazdaságra vonatkozó stratégia.

A dél-mediterrán térség országai közül 2021-ben Algéria elsőként fogadott el a következő tíz évre szóló, nemzeti szintű kék gazdasági stratégiát. Ez a stratégia meghatározza a mindenki számára előnyös, integrált és fenntartható tengergazdaság kiépítéséhez szükséges igényeket, témákat, tevékenységeket és kiemelt intézkedéseket. A stratégia a kék gazdaság határokon átnyúló vonatkozásaira is kiterjed.

Az algériai kék gazdaságra vonatkozó stratégiát a WestMED kezdeményezés, valamint a különböző többszintű rendezvényeken, illetve a regionális partnerek, miniszterek és irányítóbizottságok körében feltárt elképzelések és célok ihlették. A segítségnyújtási mechanizmus is konkrét támogatást nyújtott e folyamat során. Az algériai nemzeti központ és a WestMED segítségnyújtási mechanizmusa tulajdonképpen döntő szerepet játszott, és segítette a nemzeti hatóságokat az algériai kék gazdaságra vonatkozó stratégia véglegesítésében és előterjesztésében. Az EU az algériai kék gazdaság fejlesztésére szánt 22 millió EUR biztosításával támogatja a stratégiát.

Az algériai kék gazdaságra vonatkozó stratégia teljes mértékben beépül az algériai kormány átfogó jövőképébe, emellett hozzájárul a WestMED és az UMT célkitűzéseéhez.

Ez végül a többi országot hasonló stratégiák kidolgozására ösztönözheti. Tunézia például jelenleg egy 2022-ben elfogadandó stratégián dolgozik.

3.1.5. Szakmai munkacsoportok és szövetségek

2020-ban a WestMED létrehozott egy, a zöld hajózással foglalkozó szakmai csoportot. Az összes WestMED-ország szakértőiből, szakembereiből és képviselőiből álló csoportot az olasz és a marokkói nemzeti központ vezeti. A csoport három kulcsfontosságú intézkedést határozott meg a fenntartható tengeri szállítás és az alternatív üzemanyagok témájában:

- i) a kialakulóban lévő technológiák és az innovatív modellek értékelése;
- ii) a tengeri kikötők mint energiaközösségek hálózatának létrehozása;
- iii) a kereskedelmi hajók alkalmazkodásának elősegítése.

A fenntartható akvakultúrával foglalkozó, AquaWest elnevezésű szakmai csoport 2021-ben jött létre azzal a céllal, hogy támogassa az akvakultúra területén alkalmazott innovatív és fenntartható gyakorlatok átvételét a Földközi-tenger nyugati térségében. A csoport a WestMED-országok igényeire és lehetőségeire helyezi a hangsúlyt, lehetővé téve számukra, hogy kiaknázzák a térségen belül létező innovatív gyakorlatok előnyeit. A csoportot az akvakultúra-ágazat számos magas szintű politikai döntéshozója és szervezete alkotja, és az algériai nemzeti központ irányítja. A csoport fő célkitűzései a következők:

- i) a tudásmegosztás előmozdítása;
- ii) a szakpolitikák kidolgozásának megkönnyítése;
- iii) az érdekelt felek közötti együttműködés ösztönzése;
- iv) finanszírozási források feltárása;
- v) egy információ-megosztásra szolgáló platform fenntartása.

2021-ben létrejött a tengerhasznosítási klaszterek hálózata, amelyet Olaszországban írtak alá, és amelyet a tunéziai klaszter irányít. A hálózat fő célkitűzései a következők:

- i) a klaszterek közötti eszmecserének, valamint az ismeretek és a gyakorlatok cseréjének az ösztönzése;
- ii) a dél-mediterrán térség tengerhasznosítási klaszterei fejlődésének ösztönzése a Dél-Dél együttműködés szorosabbá tétele révén;
- iii) Észak-Dél kapacitásépítés a klaszterirányítási készségek fejlesztésének elősegítése érdekében a Földközi-tenger térségének északi és déli része között;
- iv) beruházások – különösen magánberuházások – vonzása az innovatív kkv-k számára.

3.1.6. Szélesebb körű együttműködés a földközi -tengeri térségben

A WestMED kezdeményezés nemcsak inspirálta és fokozta a tagországi közötti együttműködést és eszmecserét, hanem szélesebb körű együttműködést is eredményezett a földközi-tengeri térség többi részében. Erre a part menti uniós országok és a WestMED-tagországain kívüli nem uniós országok közötti, projektszintű együttműködés formájában került sor.

4. táblázat: Példák a WestMED segítségnyújtási mechanizmusa által támogatott olyan projektekre, amelyekben a WestMED-országoktól eltérő országok vesznek részt

Elnevezés	Ágazat	Célkitűzés	Országok	Forrás	Költségvetés (EUR)
BLUEfasma	Körforgásos gazdaság	A körforgásos gazdaság elveinek beépítése a halászatba/akvakultúrába és a tengerparti/tengeri turizmusba a földközi-tengeri térség szigetjellegű, szigeti és tengerparti területei javára	MT, GR, CY, HR, MTN	INTERREG MED	2 812 000
Psamides	Kikötők	A kikötők üzemeltetésének és a jachtkikötők kezelésének innovatív eszközökkel történő optimalizálása	FR, ES, GR, MTN, HR	INTERREG MED	2 859 000
ODYSSEA	K+I	Megfigyelésre, illetve előrejelzésre szolgáló rendszereket integráló, költséghatékony platformok üzemeltetése a földközi-tengeri térségben	MA, DZ, IT, FR, TN, ES, EG, PT, IL, UK, DE, NL, TR, GR	H2020	8 399 000

Más földközi-tengeri országok fokozottabb bevonására törekedve az ETHAA kiemelt pályázati felhívásai, amelyekben általában csak a WestMED-országok vehettek részt, 2022-ben első alkalommal nyitva állnak az Unió a Mediterrán Térségért valamennyi országa előtt, és magának a WestMED kezdeményezésnek a példáját követve más földközi-tengeri nemzeteket is bevonnak a projektekre.

Az egészséges és műanyagmentes földközi-tengeri térségért indított BlueMed kezdeményezés uniós és nem uniós országokat – többek között WestMED-országokat – egyaránt tömörített. Célja az egészségesebb és reziliensebb Földközi-tengerre vonatkozó közös jövőkép elősegítése volt, ezáltal előmozdítva a jövő nemzedékeinek társadalmi jóllétét és prosperitását. A kezdeményezés keretében kidolgozásra került kifejezetten a földközi-tengeri térségre vonatkozó stratégiai kutatási és innovációs menetrend, amely felsorolja a földközi-tengeri térség legfontosabb kihívásait, a tudásbeli hiányosságokat, a kék növekedést lehetővé tevő tevékenységeket és a különböző ágazatokon belüli készségfejlesztési intézkedéseket.

2022-ben a Bizottság új iránymutatást tett közzé a Horizont Európa és az Európai Regionális Fejlesztési Alap programjai közötti szinergiákról.

Jelenleg lehetőség van kumulatív finanszírozásra, azaz egy adott művelet/projekt több alapból, programból vagy eszközökből is kaphat támogatást ugyanarra a költségtételre vagy kiadásra, ami akár 100 %-os pénzügyi keretösszeget is lehetővé tesz.

Ami a jövőt illeti, a WestMED kezdeményezés együtt fog működni a BlueMissionMed elnevezésű, nemrégiben elindított koordinációs és támogatási tevékenységgel, amelynek

finanszírozása az óceánjaink és vizeink 2030-ig történő helyreállítására irányuló küldetés keretében történik.

3.2. Azok a területek, ahol fontolóra vehető fejlesztés

Bár a WestMED kezdeményezés által igazolt hozzáadott érték egyértelmű, az alábbi területeken még van fejlődési lehetőség.

3.2.1. Figyelemfelkeltés és a láthatóság növelése

A jelenlegi kommunikációs stratégia némileg elavult. A kezdeményezés munkájának, előrehaladásának és sikerének megfelelőbb bemutatása érdekében a logót jobban fel kell használni láthatósági célokra.

Megoldás: a kommunikációs stratégia javítása és a WestMED logó védjegyként történő megfelelőbb hasznosítása.

Egy egyedi kialakítású kommunikációs stratégia segítene a WestMED kezdeményezés láthatóbbá tételében. A tevékenységek köre és az előrehaladás nyilvánvalóbb és hozzáférhetőbb lenne a nyilvánosság számára. Ezt a kommunikációs stratégiát a földközi-tengeri térség nem uniós országaiban működő uniós küldöttségekkel való együttműködés keretében lehetne kidolgozni. Ez javítaná a láthatóságot és új beruházásokat vonzana, és jelentősebb multiplikátorhatást váltana ki a projektekben és az ezek fejlesztését célzó vissza nem térítendő támogatásokban.

A hatékonyabb márkaépítés elősegítené a következőket: a részt vevő országok általi támogatottság igazolása; a márkás projektek húzóerejének növelése; projektpartnerek találása; a márkás projektekhez azzal a céllal történő segítségnyújtás, hogy támogatást kapjanak a térség kormányaitól és érdekelt feleitől; valamint a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés megkönnyítése. A WestMED kezdeményezésnek arra kell törekednie, hogy az Unió a Mediterrán Térségért sikeres márkaépítési kampánya által végzett munkát kövesse.

Az új segítségnyújtási mechanizmusnak elő kell segítenie egy jobb kommunikációs stratégia kialakítását. Feladatmeghatározása szerint a segítségnyújtási mechanizmusért felelős konzorciumnak az ennek végrehajtását célzó kommunikációs stratégiát és cselekvési tervet kell előterjesztenie, amelyet hathavonta felül kell vizsgálni.

Az új segítségnyújtási mechanizmus a logó márkánévként való használatának bevezetését is támogathatja. Ez kulcsfontosságú lesz a WestMED által támogatott azon projektek és közös kezdeményezések standard márkaépítésének meghatározásához, amelyek a finanszírozás igénylésekor jelzik a WestMED támogatását. A logó használatára és alkalmazhatóságára vonatkozó egyértelmű iránymutatások biztosítani fogják, hogy a logót minden tagállam következetesen használja. A Bizottság az egységesített iránymutatásokkal kapcsolatos ismeretek megosztásával segítheti elő a folyamatot.

3.2.2. A teljesítménymérő számok és a teljesítménymutatók finomítása

A jelenlegi teljesítménymérő számok és teljesítménymutatók finomítása javítani fogja a WestMED kezdeményezés keretében végrehajtott intézkedések sikerének és alkalmazási körének mérését.

A szakpolitika kidolgozásától és a WestMED hozzájárulásától eltekintve a kezdeményezés tíz prioritásának megfelelő egyedi intézkedések nem kapcsolódnak a jelenlegi cselekvési keretben meghatározott konkrét célokhoz.

A felsorolt célok közül sok túlságosan átfogó ahhoz, hogy azokat kizárólag a kezdeményezés tevékenységeihez lehessen hozzárendelni. A célok elsősorban mennyiségi természetűek, a kezdeményezés eddigi eredményei közül sok mégsem könnyen mérhető.

Megoldás: a végrehajtás nyomon követése érdekében át kell alakítani a teljesítménymérő számokat és alternatív teljesítménymérő számokat kell elfogadni.

A felülvizsgált keretnek minőségi és mennyiségi mutatókat egyaránt tartalmaznia kell. Ezeknek relevánsnak, átfogónak, könnyen nyomon követhetőnek és bejelenthetőnek kell lenniük. A releváns szempontoknak a konkrét mutatókba való beépítése biztosítani fogja, hogy a prioritások változásai könnyen nyomon követhetők legyenek az irányítási és végrehajtási szinteken. Biztosítani fogja továbbá, hogy az új prioritások könnyen beépüljenek a jelentéstételi és nyomonkövetési folyamatokba.

Az új segítségnyújtási mechanizmus feladatmeghatározása kimondja, hogy a mechanizmusnak a különböző tengermedence-stratégiák tevékenységeinek és a kapcsolódó eredményeknek a nyomon követésére és mérésére szolgáló kritériumokat és mutatókat kell kidolgoznia. Ezáltal a WestMED kezdeményezés, valamint annak cselekvési kerete és cselekvési ütemterve könnyebben kezeli a kérdést.

3.2.3. *A prioritások újbóli megerősítése és észszerűsítése*

A WestMED kezdeményezés a fenntartható kék gazdasághoz kapcsolódó nemzetközi, földközi-tengeri és uniós szakpolitikák, megállapodások és stratégiák tágabb keretén belül működik.

A kezdeményezés három átfogó célja és tíz prioritása bizonyos mértékben igazodik a regionális és földközi-tengeri szakpolitikákhoz. A WestMED kezdeményezés például az Unió a Mediterrán Térségért kék gazdaságról szóló, 2015. évi miniszteri nyilatkozatára épül. A WestMED prioritásainak meghatározására azonban az Unió a Mediterrán Térségért fenntartható kék gazdaságról szóló, frissebb, második miniszteri nyilatkozata (2021) előtt került sor.

Az Algíri Nyilatkozat 2018. évi elfogadása óta a kezdeményezés által támogatott projektek és javaslatok főként a cselekvési ütemtervben vázolt hat prioritásra, nem pedig a cselekvési keretben szereplő tíz prioritásra helyezték a hangsúlyt. Az ütemterv nem ismerteti a fennmaradó prioritások végrehajtásának konkrét módját¹⁰. A projektek¹¹ és a 2022 júniusában tartott legutóbbi ötletmaraton keretében azonban történt némi előrehaladás. Ez az ötletmaraton megújult érdeklődést mutatott a tengeri területrendezés és a tengerparti turizmus iránt. A WestMED segítségnyújtási mechanizmusa eddig is

¹⁰ Azaz a parti őrségi feladatok terén folytatott együttműködés, stratégiai kutatás és innováció, területrendezés és partiövezet-gazdálkodás, valamint tengerügyi/tengerészeti ismeretek cseréje és szinergiák.

¹¹ Pl. a [FIUFFRA projekt](#), amely előmozdítja a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem terén folytatott együttműködést.

támogatta a tengeri területrendezéssel kapcsolatos hálózatépítési eseményeket (többek között a Földközi-tenger keleti térségének országait), és továbbra is támogatni fogja azokat, nevezetesen az MSP-Med projekt keretében létrehozott, a tengeri területrendezéssel foglalkozó új szakértői csoport közreműködésével.

Megoldás: a prioritások újbóli megerősítése és észszerűsítése a regionális és nemzetközi prioritások alapján.

Hasznos lenne átalakítani és összehangolni a kezdeményezés prioritásait az új regionális és nemzetközi politikai kezdeményezésekkel. Erre az Unió a Mediterrán Térségért fenntartható kék gazdaságról szóló második miniszteri nyilatkozatának felhasználásával kerülhetne sor. A térség előtt álló környezeti és éghajlati vonatkozású kihívások kezelésének szükségességét hangsúlyozó nyilatkozatot az UMT 42 tagja jóváhagyta.

Ezek a témák megvitathatók a 2023-ban tartandó következő WestMED miniszteri találkozón.

4. AJÁNLÁSOK

Ahogy azt a jelen dokumentum bizonyítja, a WestMED kezdeményezés eddig sikeresnek bizonyult, és három fő prioritása keretében egyértelműen előmozdította céljait. Az előrehaladásra vonatkozó konkrét példa többek között a szakmai csoportok létrehozása, a projektpárosítás és a projektfejlesztés támogatása, valamint különböző partnerségek létrehozása. Tágabb értelemben a WestMED kezdeményezés észrevehető módon javította az együttműködést és a párbeszédet a térségben a tagországok között, sőt a térségen kívül is, azáltal, hogy számos projektbe bevont más földközi-tengeri országokat is, uniós és nem uniós tagállamokat egyaránt.

1. ajánlás: A Bizottság összességében azt ajánlja, hogy a WestMED kezdeményezés és az azt kísérő cselekvési keret maradjon változatlan. A fent ismertetett előnyök bizonyítják azok megfelelőségét. Ezért nincs szükség változtatásokra, mivel az esetleges javításokra a jelenlegi megállapodás módosítása nélkül is sor kerülhet.

2. ajánlás: A Bizottság azt ajánlja, hogy a segítségnyújtási mechanizmus foglalkozzon olyan kérdésekkel, mint a láthatóság növelése; a projektek márkáépítésének (pl. a logó) megfelelőbb használata; valamint a kezdeményezés végrehajtásának értékelésére szolgáló jobb és megfelelőbb mérőszámok. A feladatmeghatározásban foglaltaknak megfelelően az új segítségnyújtási mechanizmusnak a földközi-tengeri országokban működő uniós küldöttségekkel együttműködve új kommunikációs stratégiát, valamint az előrehaladás mérésére szolgáló új mutatókat kell előterjesztenie.

3. ajánlás: A regionális és nemzetközi szakpolitikákkal kapcsolatos prioritásokat az Unió a Mediterrán Térségért fenntartható kék gazdaságról szóló második miniszteri nyilatkozatának figyelembevételével felül kell vizsgálni és észszerűsíteni kell. A tagországok ezt a kérdést a 2023-ra tervezett következő miniszteri találkozón vitathatják meg.

4.1. Előrettekintés

Ezt a jelentést a Tanács és az Európai Parlament elé terjesztését követően a WestMED 2023. évi máltai miniszteri ülésén is ismertetni fogják. Ezen az ülésen az országok dönthetnek úgy, hogy megerősítik vagy aktualizálják a hatályos 2017. évi cselekvési

keretben foglalt prioritásokat. A 2018. évi Algíri Nyilatkozatban és a cselekvési ütemtervben kiemelt prioritásokat is aktualizálhatják.

A Bizottság azt javasolja, hogy 2027-ig készüljön újabb felülvizsgálati tanulmány a kezdeményezésről. A Tanácshoz és az Európai Parlamenthez intézett következő bizottsági jelentésnek figyelembe kell vennie a WestMED-országok jelentéseit is.

A Bizottság nyilvánosságra fogja hozni és közre fogja adni ezt a jelentést az érintett intézmények és az érdekelt felek körében.